

Je straat in het archief

In Tiel staat het Regionaal Archief Rivierenland. Maar wat doet een archief? En wat vind je daar? Hoe doe je dat??

In deze les gaan we digitaal onderzoek doen in het Regionaal Archief Rivierenland. We gaan kijken hoe jouw omgeving er vroeger uit zag.

Wat
weet je al?

Even je geheugen opfrissen. Welke woorden komen er in je op bij het woord 'archief'? Schrijf die op.

Bekijk het filmpje

Nu weet je wat een archief is. In het archief is opgeborgen wat de moeite is om te bewaren voor later. Het zijn bronnen die iets vertellen over gebeurtenissen. Wat bewaren jullie voor later?

.....

.....

.....

Mijn huis staat in.....

Ga naar kaart.cc.

Je ziet twee kaarten. In de menubalk bovenin vul je rechts je woonplaats in.

Kies in het linkervak de Bonnebladen 1901-1925.

Kies in het rechtervak voor Kaart.

Links verschijnt een oude kaart van het begin van de vorige eeuw, rechts zie je de kaart van jouw woonplaats.

Zoom in en uit door op de plus en de min links bovenin het linker- of rechtervak te klikken of door te scrollen met de muis. De kaarten in beide vakken reageren daarop.

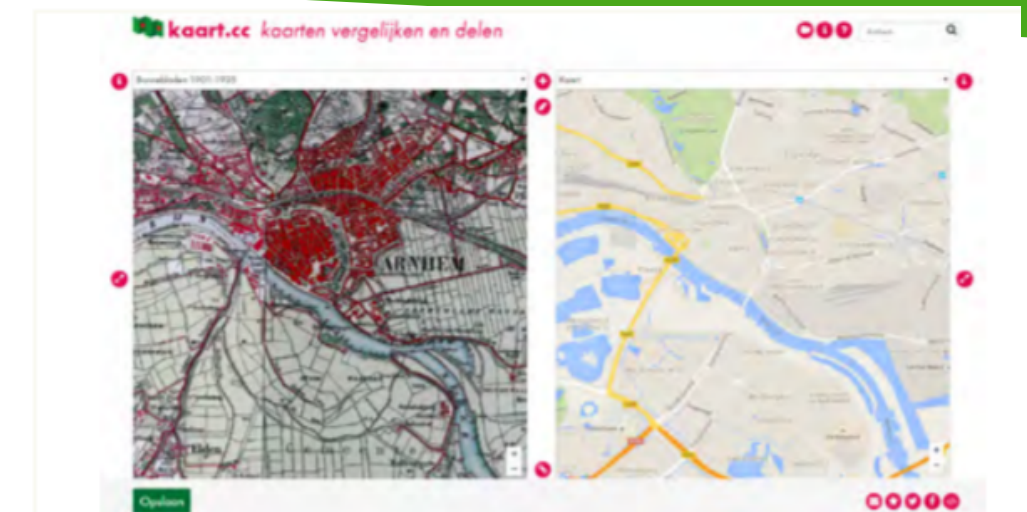
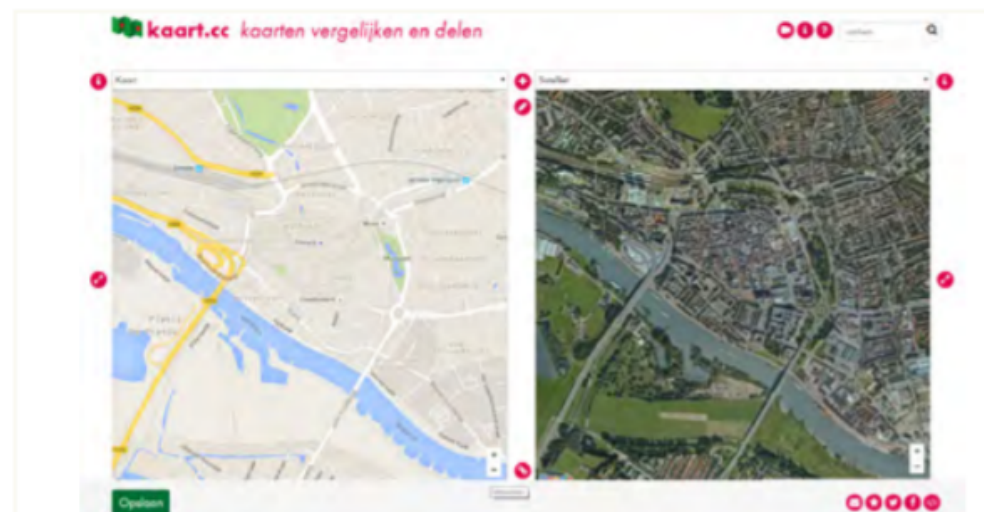
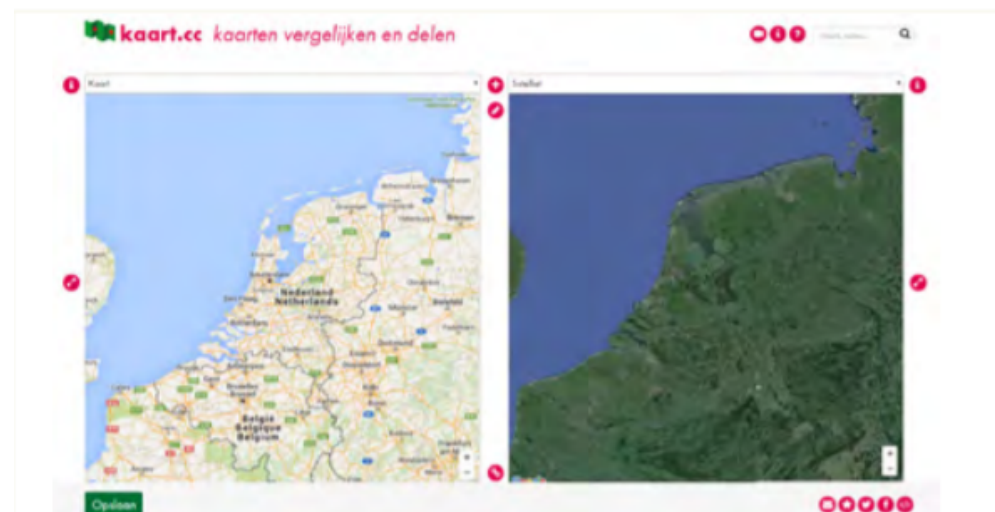
Probeer maar!

Mijn woonplaats

1 Wat valt je op? Wat is er veranderd?
Staat de school nog op dezelfde plaats?
Stond jouw huis er toen ook al?

2 Is jouw woonplaats groter geworden?
Waar zijn er wel en waar zijn er geen nieuwe woningen gebouwd?

3 Belangrijke gebouwen staan ook vaak op de kaart. Welke gebouwen zie jij op de kaart van vroeger? Welk gebouw staat er nu nog?

Van alles te koop.....

Ga naar de website van de Canon van Tiel. Klik op het venster van 1850.

In de negentiende eeuw ontwikkelt Tiel zich tot een belangrijke plaats voor de handel.

- 1 Lees de tekst van het Canonvenster goed door.
Waar wordt welk product verkocht?
Schrijf de naam van de plek erachter:
Varkens
Runderen
Paarden
Boter

Van alles
te koop

Ga naar de website van Straten in Tiel.
Zoek naar de straatnaam 'Veemarkt'.
Lees de tekst onder bijzonderheden
goed door.

2 Waar wordt de Tielse veemarkt voor 1840
gehouden?

3 De straatnaam is eerst 'Beestenmarkt'. Vanaf
wanneer wordt de straatnaam officieel
Veemarkt?

**Plak hier
je foto van
de veemarkt**

Ga naar de website van het Regionaal Archief Rivierenland.

Je ziet in het midden van het scherm een zoekbalk staan met vijf tabbladen erboven. Klik op het tabblad 'zoeken naar beelden'.

Zoek via de beeldbank naar een foto van de veemarkt. Druk naast de zoekbalk op het pijltje. Vul bij periode de jaartallen 1900 t/m 1930 in.

1 Wat valt je op aan de oude foto van de veemarkt? Schrijf drie punten op.

2 Zoek op Google Streetview naar de straat nu. Beschrijf de verschillen en overeenkomsten die je ziet. Wat is het verschil met de weg en de gebouwen?

De tijd van burgers en stoommachines

De negentiende eeuw noemen we de tijd van burgers en stoommachines. In deze tijd werd de stoommachine uitgevonden. Een van de uitvindingen was de stoommachine. De stoommachine dreef andere machines aan die bijvoorbeeld garen sponnen en stoffen weefden in een textielfabriek. Voor deze uitvinding gebeurde dit vaak met de hand of met de hulp van dier-, water- of zwaartekracht. Er waren ook mobiele stoommachines. Dat waren kleine machines die op een voertuig werden gezet. Zo ontstonden de eerste stoomlocomotieven, stoomboten en stoomauto's. Spoorlijnen werden aangelegd en windmolens werden vervangen door stoomgemalen. Al deze ontwikkelingen maakten het mogelijk dat mensen sneller konden reizen en meer konden produceren. Omdat de veranderingen zo'n grote invloed hadden op de manier van leven, noem je deze ontwikkeling ook wel de industriële revolutie.

1 Bekijk het filmpje 'Op Stoom'. Waarom is alles van de machines gemaakt van ijzer en staal?

2 Waar werd de stoomtrein in het begin vooral voor gebruikt?

De eerste spoorlijn.....

Ga naar de website van entoen.nu. Zoek het canonvenster van 1839 'de eerste spoorlijn op.

- 1 Lees de tekst van het Canonvenster goed door.
Wanneer werd in Nederland de eerste spoorlijn geopend?
- 2 De trein werd toen getrokken door een stoomlocomotief.
Op wat voor brandstof reed de stoomlocomotief?
 Bruinkool
 Steenkool
- 3 Waar kwam deze brandstof vandaan?
 Mijnen
 Grotten

Ga naar de website van de Canon van Tiel. Klik op het venster van 1882.
4 Lees de tekst van het canonvenster goed door.
Wanneer wordt de spoorlijn in Tiel geopend?

"Ik moet een treinrit van 40 kilometer maken. Om die rit te kunnen maken heb ik kilo kolen nodig en liter water."

- 5 Een locomotief had in die tijd wel 1000 kilo steenkool en 9000 liter water nodig om een ritje van 20 kilometer te maken. Kun jij de stoker hiernaast helpen?
Reken uit en vul in!

Trein en station

Angst voor de trein.....

Mens en dier moesten flink wennen aan dat herrie- en rookveroorzakende monster dat door de ooit zo rustige weilanden trok. Er gingen veel spookverhalen rond: dat de koeien geen melk meer zouden geven bijvoorbeeld, of zelfs dat de mens zo'n grote snelheid niet zou overleven. En men was bang voor ongelukken.

Ga naar de website van het Regionaal Archief Rivierenland. We gaan weer zoeken naar beeld.

Vul de zoekterm 'trein tiel' in. Druk naast de zoekbalk op het pijltje. Vul bij periode de jaartallen 1916 t/m 1917 in.

Beeldbank

Zoeken Zoektermen: trein tiel, 1916, 1

Zoektermen

Alle velden

Maker

Periode t/m

Zoektips! ▶

Wis

Zoek

4 Hier zie je een van de eerste treinkaartjes. Wat is de prijs van een treinritje van Amsterdam naar Haarlem?

5 Zoek op www.ns.nl op hoeveel een enkele reis van Amsterdam naar Haarlem tegenwoordig kost.

6 Een ritje met de trein van Amsterdam naar Haarlem duurde in die tijd 25 minuten. Zoek op de website van de NS op hoe lang je nu over dezelfde rit doet.

1 Wat vindt je op deze zoekopdracht?

2 Wanneer heeft het ongeluk plaatsgevonden?

3 Wie zijn er overleden tijdens het ongeluk?

7 Een ritje met de trein van Amsterdam naar Haarlem duurde in die tijd 25 minuten. Zoek op de website van de NS op hoe lang je nu over dezelfde rit doet.

Cholera in Tiel

Cholera in Tiel.....

Steeds meer mensen gingen in de stad wonen om in de fabrieken te gaan werken. heel snel bouwden ze huizen voor deze nieuwe arbeiders. Maar omdat er niet genoeg geld of tijd was om degelijke huizen te bouwen waren deze huizen meestal krotten. Door slechte hygiënische woonomstandigheden breken in Tiel geregeld besmettelijke ziekten uit. Vooral volksbuurten als bij de Kromme Elleboog, het Bleekveld, de Hucht en bij de RK begraafplaats worden getroffen.

1 Bestudeer de Canon van Tiel en het Bonnebladen 1901-1925 via kaart.cc. Kan jij ontdekken bij welke fabrieken de meeste mensen in Tiel werken?

2 Kruis aan waarom fabrieken vaak langs het water stonden, er zijn meerdere antwoorden mogelijk:

- Via het water konden de brandstof voor de machines en de producten vervoerd worden.
- Met waterkracht konden de machines worden aangedreven.
- De fabrieken stonden daar waar de grondstoffen voor de producten te vinden waren.

3 Lees de tekst van het Canonvenster van 1859 'Cholera in Tiel' goed door. Wat is Cholera?

4 Hoeveel mensen overlijden aan de epidemie?

5 Welke maatregelen neemt de stad Tiel tegen de epidemie?

Nieuwe Huizen

Huizen voor de arbeiders.....

Ga naar de website van de Canon van Tiel. Klik op het venster van 1920. Lees de tekst goed door.

1 Welke twee wijken De Maatschappij tot Nut van het Algemeen bouwen voor de arbeider?

2 Zoek op Google Streetview naar het Badhuisplein. Wat vind je van de huisjes?

Ga naar de website van Straten in Tiel. Zoek naar de straatnaam 'Badhuisplein'. Lees de tekst onder 'vroeger karakter van de straat' goed door.

3 Wat was hier voordat er gebouwd werd?

4 Hoeveel woningen heeft de Nutsstichting hier gebouwd? En wat nog meer?

In de nieuwe wijken van Tiel — Het Badhuisplein.

Ga naar de website van het Regionaal Archief Rivierenland. We gaan weer zoeken naar beeld.

Vul de zoekterm 'Badhuisplein' in. Bekijk de afbeelding van het Reglement van het Badhuis.

5 Hoeveel kost het om een bad te nemen?

6 Hoe vaak kunnen vrouwen een bad nemen?

7 Hoe vaak ga jij in bad of onder de douche?